



**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

LXIII. An Aggressoris occisio possit directè intendi, & inferri neglecta fugâ
valde ignominiosâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

publica potestate, à DEO in Iudicem translata. Ergo ex nullo fundamento à S. Thoma approbato illicitum est occidere seipsum, si, quod S. D. I. c. ad 3. expressè à prohibitione excipit, hoc fiat per Iudicium publicæ potestatis.

266. Igitur Adversarii fundamentum falsum, & S. Doctori contrarium est; quod ex eo etiam colligitur, quia S. D. Verbis suprà citatis, quibus negavit, quod liceat habenti publicam potestatem seipsum occidere propter quodcunque peccatum, statim subjunxit: *Licet autem ei, se committere Iudicio aliorum. Adeoque non obligatur vitam suam conservare; quoties licet potest. v.g. subterfugiendo Iudicium aliorum, vel locum, unde ducatur ad mortem. Adde, quod licet verum esset fundamentum Adversarii, tamen non esset verum absque distinctione, & exceptione, nisi scilicet quis Vitam non conservet tanquam Executor justæ condemnationis, sub qua exceptione præceptum non occides etiam obligat ad conservationem Vitæ alienæ. Et ita cum P. Haunoldo sentiunt Victoria, Aragon. Cordubâ, apud Dianam. p. 5. tr. 4. Resol. 39.*

CONTROVERSIA LXIII.

AGGRESSORIS OCCISIO.

An ea possit directè intendi, & inferri neglectâ fugâ valde ignominiosâ.

267. **A**D primum quæsitum P. Haunoldus to. I. de Just. tr. 2. n. 631. respondit affirmativè, quod scilicet *injustè invasit, & nisi se defendat, occidendo, liceat invasoris occisionem directè intendere.* Cui Adversarius opponit textum S. Thomæ 2. 2. q. 64. a. 7. dicentis: *Illicitum est, quod homo intendat occidere hominem, ut seipsum defendat.* Verùm his Verbis S. D. non negat, quod liceat directè intendere Occisionem invasoris, ut quis se ipsum defendat, quando conservatio Vitæ est finis ultimus: tunc enim in rigore loquendo non dicitur intendere Occisionem alterius, sed conservationem Vitæ, sicut non dicimur propriè intendere mediâ, sed finem, v.g. non medicinam, aut sectionem, sed sanitatem. Pater hæc mens S. D. ex ratione assertionis, quàm, ut ex responsione ad 1. colligitur, ex S. Augustino desumpsit. Rationem autem S. Augustinus to. 2. epist. 154. ad Publicolam his verbis conscripsit. *Hinc autem dictum est, non resistamus malo, ne NB. nos Vindicta deleat, quæ alieno malo animum pascit.* Eandem mentem suam indicavit Angel. D. in respons. ad 5. ubi ad objectum testimonium S. Pauli Rom. 12. *Non vos defendentes Chariissimi.* sic respondet: *Dicendum, quod ibi prohibetur defensio, NB. quæ est cum livore Vn-*

*directæ: Adeoque quæ non solum vitæ conservationem, sed vindictam ultimatè intendit. Quia verò non est possibile, ut quis immediatè & voluntariè ponat actionem per se ordinatam ad alienæ vitæ interitum, eamque ex animi destinatione ad istum dirigat, eò quod ille sit medium unice necessarium, neque solâ aggressoris veneratione non lethali vita propria servari possit, quia, inquam, istud non est possibile, quin hoc sit directè aliquo modo, scilicet ut medium, intendere Occisionem invasoris, ideo in hoc sensu nec quidquam repugnante S. Thomâ unice dixit P. Haun. *Potest intendi ipsa Occisio, NB. tanquam medium, hic & nunc necessariò intendendum ad immunitatem sui.**

268. Accedit, quod in textu, quem Adversarius allegat, S. D. non loquatur de non intendenda morte actualis Invasoris, sed ejus, de quo quis solummodo timet, sibi vel alius vim aliquando ab ipso inferendam, eò quod vel latro, vel ut hostis sciatur insidias struere. Nam de hujusmodi damnosorum hominum facie Publicola quæstionem suam transcripserat, & juxta eam S. Augustinus, atque ex ipso S. Thomas respondit. Vnde uterque ad licentiam inferendæ mortis hujusmodi hominibus, publicum insuper Autoritatem requirit, quæ pro casu actualis invasionis, & iustæ defensionis, neceberet, nec posset requiri. Verba S. Augustini ad Publicolam sunt hæc. *[De Occidentis hominibus, ne ab eis quisque occidatur, non mihi placet consilium, nisi fortè sit miles, aut publicâ functione teneatur; ut non pro se hoc faciat, sed pro aliis, vel pro civitate, ubi etiam ipse est, acceptâ legitimâ potestate, si ejus congruit personæ.]* S. Thomas verò I. c. in corp. ex mente relati præfatus ita loquitur. *[Sed quia occidere hominem non licet, nisi publicâ Autoritate propter bonum commune, illicitum est, quod homo intendat occidere hominem, ut seipsum defendat (ecce quàm prorsus alio in casu textus Adversarii à S. D. prolatus sit) nisi ei, qui habet publicam Autoritatem, qui NB. intendens hominem occidere (ecce intentionem mediâ, quâ talis, approbatam) ad sui defensionem, refert ad pub. bonum, ut patet in milite, pugnantem contra hostes, & in ministro Judicis, pugnantem contra latrones; quàmvis etiam & ini peccent, si privatâ libidine moveantur.]* Utramque hanc explicationem Angelici Doctores inveniet Adversarius apud Præclarum ejus Discipulum Dominicum Soto de Just. lib. 5. q. 1. a. 8.

269. Ad secundam quæstionem P. Haunoldus n. 637. iterum affirmativè respondit cum communissima Sententia apud Theologos & Juristas, inter quos sunt Abbas cap. Olim 1. n. 17. de Restit. Spol. Tiraquell. c. 20. de Nobilit. n. 64. Clarus §. Homicidium. n. 26. & 34. Navar.

Navar. cap. 15. Manual. n. 4. Dominicus Soto l. c. prope fin. ubi querens. [An Ingenuus Vir aut illustris, qui videns hostem ad se gladio appropinquare, fugiendo posset liberare vitam, fugere cum suo dedecore teneatur, ne suam, vel hostis, periculo mortis obijciat.] Hæc subjungit. [Respondetur, non teneri se in pedes conferre; quia moderamen hoc adhibendum est citra honoris detrimentum, quod alicujus sit momenti. Quapropter Sacerdotes & Monachi fugere omnino in tali casu tenerentur: utpote quorum honor non est, confictum illum expectare.] Huic consentit non minus egregius S. Thomæ Discipulus Dominicus Bannes. q. 64. a. 7. dub. 2. inquires. [Ex dictis sequitur unum corollarium, quod non tenetur homo fugere aggressorem, quando ipsa fuga est ignominiosa: sicuti est Militi & Viro nobili.]

270. Opponit quidem Adversarius S. Thomam 2.2. q. 64. a. 7. ad 5. illud Apostoli, *Non vos defendentes*; sic exponentem cum Glossa: *id est, non sitis referentes Adversarios*: sed si præmisisset Verba immediate antecedentia ex S. D. habuisset Solutionem, ea sic sonant. *Ad quantum dicendum, quod ibi prohibetur defensio, que est cum livore Vindictæ.* Unde Glossa dicit &c. Subsumo: Atqui defensio unice prælata fugæ ad tuendum suum honorem & Vitam, non est cum livore Vindictæ, ergo non prohibetur. Ratio autem à priori est, cur non prohibeatur: quia ommissio fugæ non est excessus defensionis, imò non est defensio Vitæ, sed honoris, & per eam homo solum se ponit in necessitate, defendendi Vitam suam occisione iniqui Invasoris: sed istam necessitatem ob evitandam gravem ignominiam merito subit, utendo Jure suo, & manendo in eodem loco, per quod alteri nullum inferat damnum, sed is invadendo cogit ad inferendum damnum per justam defensionem.

271. Rursum instat Adversarius, inferendo contra P. Haunoldum n. 657. hinc sequi, quod ad recuperandum honorem liceat percutientem repercutere, juxta Reg. 53. de Regulis Juris in 6. *Cui licet, quod plus est, licet utique quod est minus.* & L. Nec in ea. ff. ad legem Iuliam de adulter. ubi dicitur: *Qui occidere potest adulterum, multo magis contumeliâ poterit Jure afficere.* Confirmat etiam illationem argumento à Majori ad Minus. Si enim repercussio est vindicta, adeoque illicita, & multa trahens inconvenientia, à fortiori Occisio hostis, qui fugâ securè potest declinari, continet formalem rationem vindictæ.

272. Verùm præterquam, quod textus ex utroque Jure allegari, in utroque exceptionem, vel Majorem declarationem requirant, nam L. Cum quaritur. ff. de Administrat. Pupillus po-

test omnia nomina, quæ fecit tutor, respuere, sed non quædam respuere, & quædam approbare: & L. In Causa ff. de Procurat. Licet, Procuratoris gesta in totum, non autem in partem revocare. Et Cap. Latorem, 33. q. 2. Conceditur cuidam Matricidæ sacram Communionem de Altari sumere, non autem cum aliis fidelibus ad aram oblationes offerre: Præterquam, inquam, quod textus ab Adversario citati, multis instantiis, Jurisperitiam illius fatigantibus, limitari vel magis illustrari possent, sunt propterea impertinenter adducti, quia in Regula Juris supponitur manere idem fundamentum, & rationem extendentem se etiam ad minus. Lex Nec in ea. tantum loquitur de foro externo (pro quo tamen Jure Ecclesiastico etiam est correctæ) in quo sicut non puniatur Pater, adultero, cum filia deprehensa, inferens mortem, ita non puniatur inferens contumeliâ, in foro interno autem utraque privata vindicta Patri est illicita.

273. Deinde etiam in casu Adversarii non est paritas rationis. Quia ut liceat injustum invasorem occidere, contra quem per fugam Vita salvari potuisset, ratio est, quod honor per omissionem fugæ possit servari, ne auferatur, quod non minus licet, quam servare bona temporalia, inferendo, si opus sit, etiam ipsam mortem aggressori: quando autem percussione ignominia jam est plenè illata, repercussio non potest esse medium ad conservandum honorem, & ideo tam parum potest esse licita, quam occisio furis privata, ad recuperanda bona jam ab illo injustè possessa. Sic ergo non supponitur adesse idem fundamentum, licetque id quod est plus, quia pro illo habetur sufficiens fundamentum, non tamen licet, quod est minus, quia pro illo nec habetur idem, nec aliud fundamentum. At in casu contumeliæ adultero illata, habetur idem fundamentum, nempe dolor paternus, perturbatio animi &c. excusans à punitione civili Vindictæ Majoris, multo magis excusat à punitione Vindictæ Minoris.

274. Hanc disparitatem P. Haunoldus assignatâ ratione à priori, quare repercussio contineat rationem Vindictæ, Occisio autem Invasoris solum contineat rationem inculpatae tutelæ, hoc discursu eleganter declaravit. [In æstimatione hominum mundanorum in tantum recuperatur aut defenditur honor repercutiendo, in quantum hinc concipiunt & æstimant animositatem in Vindicanda injuria; ergo supponitur formaliter committi vindicta. Hinc potest reddi ratio à priori. Quia repercussio non defendit honorem ne auferatur, aut denegetur: Jam enim supponitur ablatum per antecedentem percussione aggressoris, nec repercussio facit, ut alter suam inhonorationem emendet, & honorem ablatum restituat, sed solum facit, ut ali-
us honor & æstimatio animi vindicativi substi-
tuatur,

CONTROVERSIA LXIV.

DVELLI MALITIA.

*An propter evitandam gravem
Ignominiam liceat provocato descen-
dere in publi-
cum.*

tuatur, & generetur de novo, qui in hominum
æstimatione compenfat honorem ablatum, resul-
tarque ex æstimatione vindictæ apud mundanos
homines, qui tamen honor & æstimatio ex in-
trinseca ratione non est licite procurabilis.]

275. Quæ Verba non videtur Adversari-
us satis consideratè legisse, unde etiam numerum
marginale loci hujus non rectè allegavit, ponendo
numerus 659. Multò minùs existimo illum
perpendisse Verba Dominici Soti l. c. alias timu-
isset, ne in se prolata crederentur, quæ sic se ha-
bent. [Vnum autem hic quispiam medita-
bitur Sophisma. Videtur namque nobili, qui
in conflictu Vulneris accepit, licere, hostem ces-
sare jam volentem, repercutere, non quidem in
defensam Vitæ, sed honoris, quem ei abstulit;
Nam si licet expoliato, bona fugienti latroni Vi
eripere, cur non & isti eripere honorem? Res-
pondetur disparem esse rationem: nam latro
importat tua ipsa bona, quæ ab illo eripis: in
Casu verò præsentis ille, qui te dehonestavit, non
secum portat tuum honorem: quare non potes
illum jam vindicare, nisi per vindictam, quæ
soli pub. potestati licet.] Ita laudatus Tho-
mistæ profus in assertione, & ratione, & do-
ctrinæ consequentiâ consentit cum P. Haunol-
do.

276. Ceterùm Adversarius etiam nimis
confidentè sibi persuasit, quod Occiso aggres-
soris, suppositâ necessitate non fugiendi Salvo
Occisoris honore, sit formaliter plus, quàm re-
percutio respectu damni, aut periculi, ne non
ipsa Vita, sed honor aliquis perdat omisâ re-
percussione; hæc quippe repercutio, etsi ma-
terialiter sit quid minus, formaliter tamen est
plus, sicut Vulneratio solam alapam prius inflig-
gentis esset plus; quamvis etiam hæc esset aliquid
minus occasione. Formaliter autem omne illud
est plus, quo exceditur moderamen inculpatæ
tutelæ, uti etiam per repercussione excedi o-
stendimus. Deinde, repercutio non debebat
ab Adversario comparari cum Occisione, quâ
defenditur Vita, sed cum negatione fuge & per-
sistentiâ in loco certaminis, quâ defenditur hor-
nor, hæc autem cum per se neque sit damnosa
Aggressor, sed ipse ex sua iniquitate pariat sibi
damnum vitæ, cogendo alterum ad istud infe-
rendum, ideo repercutio esset plus, & illicita,
non autem persistentiâ in loco certaminis, quâ
positâ Aggressor posset desistere ab invasio-
ne, & ideo damnum subsequens
sibi imputare
debet.

* * * *

277. **D**uelli malitiam (de qua immerito di-
cit Adversarius S. Thomæ egisse 2. 2. q. 95. a. 8. ad 3. ibi enim tantum agit de malitia
Divinationis per sortem, quæ etiam duellatione
fieri potest) P. Haunoldus tr. 2. de Just. n. 649,
non palliavit solâ vocabuli mutatione, ut Adver-
sarius arguit; sed ostendit discrimen reale, inter
significatum duellationis, vel acceptationis du-
elli, & inter descensum alicujus in publicum, cum
expressa protestatione non pugnandi, nisi vi
ad defensionem sui compellatur. Vnde non est
paritas inter solam mutationem vocabulorum,
quando denarij contra prohibitionem cap. in
tantum. de Simonia, ex eadem causa Simoniaci re-
cepti modò Chrysmales, modò Paschales, modò
Consuetudo mediæ quadragesimæ dicebantur: nam
ibi expressè de transgressioribus ait Pontifex In-
nocentius III. *Vi causam recipiendi dissimulens, no-
men denariorum variant.* In acceptatione duelli
autem, in qua ponitur descensus in publicum, &
nimo confingendi cum hoste, & satisfaciendi il-
lius petitioni, eumque vulnerandi aut Occiden-
di, intervenit discrimen reale, fundatum in in-
tentione diversa ab ea, qua quis descendit in
publicum solo animo ostendendi, se non timere
sibi ab hoste, atque etiam expressè illi dicere, se
suo descensu, id solum voluisse testari; nolle
enim pugnare, vel ullo modo aggredi, sed poti-
us pacem colere, paratum solummodo se esse,
inculpatâ tutelâ, si ultro invadatur, se viriliter
defendere. Diversitas autem Intentionis in ca-
su justæ defensionis, sufficit ad excusandam mali-
tiam Occisionis, teste S. Thomæ. 2. 2. q. 64. a. 7.
in C. [Dicendum (inquit,) quod nihil
prohibet unius actus esse duos effectus, quorum
alter solum sit in intentione, alius verò sit præter
intentionem. Morales autem actus recipiunt
speciem secundum id, quod intenditur. Non
autem ab eo, quod est præter intentionem, cum
sit per accidens. Ex actu ergo alicujus seipsum
defendentis, duplex effectus sequi potest, unus
quidem conservatio propriæ Vitæ (vel Bonorum
fortuna, aut honoris) alius autem Occisio inva-
dentis. Actus ergo ex hoc, quod intenditur
conservatio propriæ Vitæ, non habet rationem
illiciti &c.]

278. Præter diversitatem intentionis, pro-
cedentiâ